

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศความปลอดภัย การสนับสนุนทางสังคม การให้ข้อมูลย้อนกลับกับพฤติกรรมความปลอดภัย ในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ Relationships Between Personal Factors, Safety Climate, Social Support, Feedback, and Work Safety Behaviors of Professional Nurses in Tertiary Hospitals

อัจฉริยาพร พรหมมาลูน* ยุพิน อังสุโรจน์

Acharyaporn Prommaloon* Yupin Aungsurach

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10330

Faculty of Nursing Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand, 10330

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศความปลอดภัย การสนับสนุนทางสังคม การให้ข้อมูลย้อนกลับกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 115 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมี 5 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน บรรยากาศความปลอดภัยในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ .83, .96, .96, และ .96 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.35$)
2. ปัจจัยส่วนบุคคล คือ สถานที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ($\chi^2 = 20.39$, $p < .05$) และประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .255$)
3. บรรยากาศความปลอดภัยในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคมและการให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .737$, $r = .660$, $r = .926$ ตามลำดับ)

คำสำคัญ: พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน, ปัจจัยส่วนบุคคล, บรรยากาศความปลอดภัย, การสนับสนุนทางสังคม, การให้ข้อมูลย้อนกลับ

Abstract

The descriptive research design aimed to examine the relationships between personal factors, safety climate, social support, feedback and work safety behaviors. The samples were 115 professional nurses, randomly selected by multi-stage sampling technique. The research instruments were personal factors, safety climate, social support, feedback, and work safety behaviors questionnaires. Content validity and reliability were established. The Cronbach's alpha coefficients were .83, .96, .96, and .96, respectively. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation.

Major findings of this study were as follows:

1. Work safety behavior of professional nurses in tertiary hospitals was at the good level ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.35$).
2. The relationship between personal factor which is the work unit and work safety behavior of professional nurses in tertiary hospitals was statistically significant ($\chi^2=20.93$, $p < .05$). The relationship between personal factor which is work experience and work safety behaviors of professional nurses in tertiary hospitals were positively statistically significant ($r = .255$, $p < .05$).
3. The relationships between safety climate, social support, feedback and work safety behavior of professional nurses in tertiary hospitals were positively statistically significant ($r = .737$, $r = .660$, and $r = .926$, $p < .05$, respectively).

Keyword: work safety behaviors, personal factors, safety climate, social support, feedback

บทนำ

การขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากมีจำนวนพยาบาลวิชาชีพไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนด้านบริการสุขภาพ ความต้องการการดูแลด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้น การทำงานที่ยาวนาน การใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อน การเผชิญกับความเครียดและจากบริบทของการทำงาน ทำให้พยาบาลวิชาชีพมีโอกาสเกิดความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและบาดเจ็บจากการทำงาน^{1,2} จากการสำรวจของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน พบว่า สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานของบุคลากรด้านสุขภาพที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 741 คน ซึ่งความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพมักเกิดจากพฤติกรรมในการทำงาน นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อตัวบุคคล³

โรงพยาบาลระดับตติยภูมิเป็นโรงพยาบาลที่มีลักษณะงานดูแลผู้ป่วยที่ภาวะการเจ็บป่วยที่ซับซ้อนและรุนแรง ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการดูแลรักษา⁴ ลักษณะงาน

บริการในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิจึงต้องให้บริการรักษาพยาบาลในลักษณะเฉพาะโรคเพื่อแก้ไขปัญหาความเจ็บป่วยที่ซับซ้อนจนถึงระดับวิกฤติ⁵ ลักษณะงานพยาบาลวิชาชีพมีโอกาสเสี่ยงต่อการสัมผัสกับปัจจัยอันตรายต่อสุขภาพ การเผชิญกับความเครียดในการปฏิบัติงานทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและบาดเจ็บจากการทำงานจากการศึกษาอุปสรรคและสิ่งสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกัน การติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ⁷ พบว่า การมีภาระงานมากทำให้พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิปฏิบัติงานด้วยความเครียดทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในการป้องกันการติดเชื้อที่โรงพยาบาลกำหนดได้ ซึ่งปัจจุบันแต่ละโรงพยาบาลได้มีการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน แต่จากการสำรวจของสำนักงานกองทุนเงินทดแทนยังคงพบสถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานของบุคลากรด้านสุขภาพที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานอยู่พยาบาลวิชาชีพเป็นบุคลากรในทีมสุขภาพที่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยมากที่สุด การปฏิบัติงานหลายบทบาทหน้าที่ การเผชิญ

กับความรีบเร่งในการปฏิบัติงานทำให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิมีโอกาสแสดงพฤติกรรมด้านความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสม^{4,7} ซึ่งผลกระทบจากพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตัวพยาบาลวิชาชีพและผู้ป่วยที่มารับบริการได้

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน เป็นการกระทำที่มีผลทำให้การทำงานเป็นไปอย่างปลอดภัย ปราศจากสภาพภัยอันตราย รวมถึงเป็นการควบคุมและป้องกันการบาดเจ็บและความเสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุ จากรายงานการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของการเกิดอุบัติเหตุเกิดจากพยาบาลขาดความระมัดระวังขณะปฏิบัติงาน ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำในการป้องกันอุบัติเหตุและแนวปฏิบัติในการป้องกันการติดเชื้อและขาดความตระหนัก ไม่เห็นถึงความสำคัญในการป้องกันอุบัติเหตุ^{1,6} จากทฤษฎีมูลเหตุเชิงซ้อน (Multiple Causation Theory) ที่กล่าวว่าความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งนั้น ไม่ได้มีสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วยังมีอีกหลายสาเหตุที่ต่างก็ผลทำให้เกิดความเสี่ยงได้

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ดังนี้ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานและสถานที่ปฏิบัติงานเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญที่มีผลกระทบพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ⁴ 2) บรรยากาศความปลอดภัย ซึ่งเป็นการรับรู้ของบุคลากรในองค์กรต่อนโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมในการทำงาน⁸ Kines et al.⁹ กล่าวว่า การรับรู้ของบุคลากรในองค์กรต่อบรรยากาศความปลอดภัยในการทำงานมีอิทธิพลและเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากร 3) การสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่มีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์เนื่องจากจากการดำรงชีวิตในสังคมที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมั่นคง พยาบาลวิชาชีพเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งปฏิบัติงานโดยประสานงานกับบุคลากรที่หลากหลายเพื่อให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวม Pender¹⁰ กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอและเหมาะสม ย่อมจะส่งผลต่อปรับพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สังเกตได้

ในขณะนั้นเพื่อให้พยาบาลทราบถึงข้อมูลของการปฏิบัติงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ Hackman and Oldham¹¹ กล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับทำให้บุคลากรในองค์กรได้รับรู้ผลการปฏิบัติงานจะเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงพัฒนางานอยู่เสมอ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย ประสบการณ์การทำงานและสถานที่ปฏิบัติงาน บรรยากาศความปลอดภัย การสนับสนุนทางสังคม การให้ข้อมูลย้อนกลับของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิว่าเป็นอย่างใดและมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารทางการพยาบาลนำไปพัฒนาแนวทางในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพให้มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานและวางแผนด้านความปลอดภัยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศความปลอดภัย การสนับสนุนทางสังคม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิอยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศความปลอดภัย การสนับสนุนทางสังคม การให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Griffin and Neal¹² และบูรณาการร่วมกับแนวคิดของ Parker et al.¹³ แนวคิดบรรยากาศความปลอดภัยของ Kines et al.⁹ แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของ Karaesk & Theorell¹⁴ และแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับของ Hackman

& Oldham¹¹ นำมาช่วยอธิบายพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแนวคิดมีความสอดคล้องกับบริบทการทำงานในโรงพยาบาล

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศความปลอดภัย การสนับสนุนทางสังคมและการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation studies)

ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิในหน่วยบริการภาครัฐ จำนวน 65 แห่ง มีจำนวนพยาบาลทั้งสิ้น 53,356 คน (จากการโทรศัพท์สอบถามกลุ่มการพยาบาล)

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิในหน่วยบริการภาครัฐ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (power analysis) ด้วยโปรแกรม G*Power รวมกลุ่มตัวอย่างเป็น 124 คน มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยแบ่งโรงพยาบาลระดับตติยภูมิออกเป็น 6 ภาค ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจับฉลาก ภาคละ 1 แห่ง ได้โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 6 โรงพยาบาล สุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลในทุกแผนกที่ให้บริการ โดยวิธีการสุ่มอย่าง โดยให้กลุ่มงานการพยาบาลในแต่ละโรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างจับฉลากรายชื่อพยาบาลวิชาชีพตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ได้คำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน สร้างแบบสอบถามขึ้นจากแนวคิดของ Griffin and Neal¹² และแนวคิดของ Parker et al.¹³ และงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยการผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของแนวคิดสรุปเป็นความคิดรวบยอด (Concept) ร่วมกับการสัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด และเห็นด้วยน้อยที่สุด ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแปลความหมายของประคอง กรณสูตร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบรรยากาศความปลอดภัยในการทำงาน ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นตามแนวคิดของตามแนวคิดของ Kines et al.⁹ ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีข้อคำถามจำนวน 31 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของจุไรลักษณ์ เหลียงกอบกิจ¹⁵ มีจำนวนข้อคำถาม 16 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุดและเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของสายสมร เฉลยกิตติ¹⁶ มีจำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุดและเห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา เท่ากับ .93, .84, .90, และ .90 ตามลำดับ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จำนวน 30 คน นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามบรรยากาศความปลอดภัยในการทำงาน แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามการให้ข้อมูลย้อนกลับ และแบบสอบถามพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ เท่ากับ .96, .96, .96 และ .83 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับพิจารณาการรับรองการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม ดังนี้

1) กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รหัสโครงการเลขที่ 019/2564, 2) โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย รหัสโครงการเลขที่ 287/64, 3) โรงพยาบาลบุรีรัมย์ รหัสโครงการเลขที่ 0032.102.1/47, 4) โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช รหัสโครงการเลขที่ 55/2564, 5) โรงพยาบาลราชวิถี รหัสโครงการเลขที่ 245/2564

การเก็บรวบรวม

ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลหลังได้ได้รับการพิจารณาและรับรองจากหน่วยงานพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยและแต่ละโรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มงานพยาบาลของแต่ละแห่งในการแจกแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบ Google form โดยใช้ QR Code จำนวน 124 ฉบับ แก่กลุ่มตัวอย่างเมื่อกลุ่มตัวอย่างสแกน QR code แบบสอบถามจะมีค่าชี้แจงข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างอ่าน หากกลุ่มตัวอย่างเลือกยินยอมเข้าร่วมการวิจัยจะสามารถทำแบบสอบถามต่อไปได้ และหากกลุ่มตัวอย่างเลือกไม่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยสามารถกดในช่องไม่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเพื่อออกจากแบบสอบถามและชี้แจงกลุ่มตัวอย่างตอบกลับแบบสอบถามภายใน 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ที่ตอบกลับมาผ่านระบบ Google form พบว่า

สมบูรณ์ทั้งหมด 115 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.84 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. การศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ พบว่าพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.47) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติงานตามข้อบังคับด้านความปลอดภัยมีค่าสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัย

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานและสถานที่ปฏิบัติงาน บรรยากาศความปลอดภัยในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม การให้ข้อมูลย้อนกลับ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ปฏิบัติงานกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ในระดับดีขึ้นไป (n = 115)

สถานที่ปฏิบัติงาน	ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน				
	ระดับดีขึ้นไป		χ^2	C	p-value
	จำนวน	ร้อยละ			
แผนกศัลยกรรม	35	30.4	20.39	.396	.05
แผนกสูติรีเวช	13	11.3			
แผนกอายุรกรรม	20	17.4			
แผนกกุมารเวชกรรม	9	7.8			
แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน	8	7.0			
แผนกห้องผ่าตัด	14	12.2			
อื่นๆ	16	13.9			
รวม	115	100			

จากตารางที่ 2 พบว่าสถานที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับดีขึ้นไป

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน บรรยากาศความปลอดภัยในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม การให้ข้อมูลย้อนกลับ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ (n = 115)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
การให้ข้อมูลย้อนกลับ	.926*	สูง
บรรยากาศความปลอดภัยในการทำงาน	.737*	สูง
การสนับสนุนทางสังคม	.660*	ปานกลาง
ประสบการณ์การทำงาน	.255*	ต่ำ

*p< .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ให้ข้อมูลย้อนกลับและบรรยากาศความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง และประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยโดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ

จากการศึกษาพบว่าพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.47$) แสดงให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มีความเห็นว่าตนเองมีการกระทำที่มีผลทำให้การทำงานเป็นไปอย่างปลอดภัย ปราศจากสภาพอันตราย รวมถึงการควบคุมและป้องกันการบาดเจ็บและความเสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากตระหนักได้ดีว่าหากมีพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยย่อมส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและโรคที่อาจเกิดจากการทำงานลงได้ สอดคล้องกับ¹⁷ ซึ่งศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาควิชาสูติศาสตร์-สูติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลอยู่ในระดับสูง และการศึกษา¹⁸ พฤติกรรมความปลอดภัยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาราช

นครราชสีมา พบว่า พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยการสร้างทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานทำให้พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานด้านความระมัดระวังมากขึ้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงานและประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า สถานที่ปฏิบัติงานในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านลักษณะงานที่อาจมีความจำเพาะกับผู้ป่วยที่ดูแล การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ การเผชิญกับบริบทงานที่กดดันหรือมีความรีบเร่ง ทำให้พยาบาลวิชาชีพแสดงพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกันจากการศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก¹⁹ พบว่า แผนกอายุรกรรมเป็นแผนกที่เกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำมากที่สุด และแผนกที่เกิดการสัมผัสเลือดและสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยมากที่สุด คือ แผนกศัลยกรรม และจากการศึกษา⁴ ยังพบว่า ลักษณะของหน่วยงานส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ในแต่ละหน่วยงานแตกต่างกัน จากการศึกษพบว่า ประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ($r = .255$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ เมื่อมีอายุการทำงานมากขึ้นจะมีพฤติกรรม

ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าย่อมมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองต่อการเผชิญปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษา¹⁸ พบว่า อายุงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ จากการศึกษาพบว่าบรรยากาศความปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r = .737$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มีการรับรู้ต่อนโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทำให้พยาบาลมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างปลอดภัย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าบรรยากาศความปลอดภัยในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก มีการศึกษาบรรยากาศความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย¹⁹ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับสูง เนื่องจากเป็นโรงพยาบาลในระดับตติยภูมิ มีการบริหารงานภายใต้วิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศระดับสากล เพื่อความปลอดภัยสูงสุดของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ และการสื่อสารเรื่องความปลอดภัยในการทำงานระหว่างกันเพื่อให้บุคลากรมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่ดี สามารถทำงานได้อย่างปลอดภัย สอดคล้องกับการศึกษาในโรงพยาบาลเอกชนภาคใต้²⁰ พบว่าการที่พยาบาลรับรู้บรรยากาศความปลอดภัยในการทำงาน ก่อให้เกิดความไว้วางใจในระบบความปลอดภัยขององค์กร มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ และการศึกษา²¹ ที่พบว่าบรรยากาศความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ด้านพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการรับรู้ถึงนโยบาย แนวปฏิบัติงาน รวมถึงการได้รับข้อมูลข่าวสาร สิ่งเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นเตือนและสนใจให้มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นการจัดบรรยากาศความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นหนึ่งในมาตรการที่ช่วยป้องกันการบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานได้

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิจากการศึกษาพบว่า การสนับสนุน

ทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($r = .660$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.58$) อธิบายได้ว่า พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ได้รับรู้ถึงพฤติกรรมของผู้ร่วมงานที่แสดงออกมากในลักษณะเต็มใจที่จะแบ่งปัน ช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามแนวปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในประเทศเกาหลีใต้²² พบว่า การสนับสนุนของบุคลากรให้ทำงานเดียวกับทั้งในระดับหัวหน้าหน่วยงานและผู้ร่วมงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามแนวปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการให้ข้อมูลย้อนกลับกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ จากการศึกษาพบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($r = .926$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ เห็นว่ากระบวนการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สังเกตได้ในขณะปฏิบัติงานนั้น ทำให้พยาบาลทราบถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันและตระหนักในตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษา²⁴ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่บุคลากรในหน่วยงานกลุ่ม Generation Y พบว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากหัวหน้าจึงเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาบุคลากรทำให้พยาบาลวิชาชีพรับรู้ผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน รับรู้จุดเด่น จุดด้อยที่ตนปฏิบัติ และการศึกษา²⁴ ที่ศึกษาการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยการให้ข้อมูลในการทำงานด้านต่างๆ จะส่งผลต่อการจัดการด้านความปลอดภัยของบุคลากรในโรงพยาบาลได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารการพยาบาลควรส่งเสริมบรรยากาศความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยจัดเตรียมทรัพยากรด้านความปลอดภัยทั้งระดับส่วนบุคคลและระดับองค์กรให้เหมาะสมเพียงพอ ตรวจสอบให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ จัดกิจกรรมเพิ่มความรู้ การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

2. ผู้บริหารการพยาบาลควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลวิชาชีพในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่ใช้ในการพยากรณ์พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

References

- Opastiragul W. Health status related to risk at work among professional nurses, out patient and emergency nursing section, Maharaj nakorn chiang mai hospital. *Nursing Journal*. 2015; 42(2): 49-61. (in Thai)
- Khunthar A. The impacts and solutions to nursing workforce shortage in Thailand. *Journal of Nursing Science*. 2014; 32(1): 81-90. (in Thai)
- Suriyawong W. Organizational safety culture and compliance with safety practices among registeres nurses at a tertiary care hospital. *Journal of Communication Health Development Quarterly Khon Kean University*. 2017; 5(1): 103-18. (in Thai)
- Chalok-kongthavorn C. A study of work safety behaviors of professional nurses, Government university hospital. (Thesis). Bangkok: Chulalongkorn University; 2017. (in Thai)
- Pumfang S. Factors of job stress for professional nurses in tertiary hospital. *Kuakarun Journal of Nursing*. 2015; 22(2): 140-53. (in Thai)
- Sawasrak K. Barriers to and facilitators prevention practices among professional nurse in tertiary care hospitals. *Nursing Journal*. 2015; 42(4): 25-35. (in Thai)
- Ramkaew K. Working experience of emergency nurses in tertiary care hospital. *Journal of Royal Thai Army Nurses*. 2014; 15(3): 226-34. (in Thai)
- Zohar D. Safety climate in industrial organization: theoretical and applied implication. *Journal of Applied Psychology*. 1980; 65: 96-102.
- Kines, P. et al. Nordic Safety Climate Questionnaire (NOSACQ-50): A new tool for diagnosing occupational safety climate. *International Journal of Industrial Ergonomics*. 2011; 41(6): 634-46.
- Pender, N. J. Health promotion in nursing practice. 2nd ed. Norwalk, Conn.: Appleton & Lange; 1987.
- Hackman, J. R., & Oldham, G. R. Work redesign. Reading, MA: Addison-Wesley; 1980.
- Griffin MA, Neal A. Perception of safety at work: A framework for linking safety climate to safety performance, knowledge, and motivation. *Journal of occupational health psychology*. 2000; 5:347-58.
- Parker S, Axtell C, Turner N. Designing a safer workplace: Importance of job autonomy, communication quality, and supportive supervisors. *Journal of occupational health psychology*. 2001; 6: 211-28.
- Karasek, R. & Theorell, T. Healthy work: Stress, productivity and the reconstruction of working life. New York: Basic books; 1990.
- Liangkobkit C. Relationships between personal factors, work endeavor, social support, and job stress in professional nurses, private hospitals, Bangkok Metropolis. (Thesis). Bangkok: Chulalongkorn University; 2010. (in Thai)

16. Chaleoykitti S. Effects of empowerment program by head nurses on performance feedback and job satisfaction of staff nurses. (Thesis). Bangkok: Chulalongkorn University; 2001. (in Thai)
17. Pooput O. Work safety behaviors of registered nurse in queen Sirikit heart center of the northeast. Journal of Mahasarakham Hospital. 2019; 16(3): 188-96. (in Thai).
18. Boonbumroe S. Work safety behaviors of nurse in Maharat nakhon ratchasima hospital. The Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima. 2014; 20(2): 82-92. (in Thai)
18. Boonbumroe S. Work safety behaviors of nurse in Maharat nakhon ratchasima hospital. The Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima. 2014; 20(2): 82-92. (in Thai)
19. Thongma P. Factors predicting health of professional nurse in the government university hospital. (Thesis). Bangkok: Chulalongkorn University; 2016. (in Thai)
20. Krungkraipetch N. Factors affecting safety behavior in nursing practice among nursing students in the eastern region. Journal of Prapokklao Hospital Clinical Medical Education Center. 2019; 36(6): 193-201. (in Thai).
21. Kaewtawee A. Relationships between work-life balance, safety climate and organizational commitment of professional nurse, private hospitals, southern region. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2014; 15(3): 313-20. (in Thai)
22. Oh E, Choi JS. Factors influencing the adherence of nurses to standard precautions in South Korea hospital settings. American Journal Infection Control. 2019; 47(11): 1346-51.
23. Khumhome B. The Effects of Negative Feedback on Intention to Improve Efficiency of Job and Work Performance of Generation Y. Humanities, Arts and Social Sciences Studies. 2019; 19(3): 628-48. (in Thai)
24. Chansa S. The effects of effective communication and teamwork on patient safety management of staff nurses at one government hospital in bangkok metropolis. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2017;18 (Supplement): 299-307. (in Thai)